

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Тернопільський національний
педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Інститут педагогіки НАПН України

Тернопільський обласний комунальний інститут
післядипломної педагогічної освіти

Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти

Університет Кардинала Стефана Вишинського
(Варшава, Польща)

Люблінський католицький університет
Іоанна Павла II (Польща)

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ

Матеріали
міжнародної наукової конференції

(17-18 травня 2018 р., Тернопіль)

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
Інститут педагогіки НАПН України
Тернопільський обласний комунальний інститут
післядипломної педагогічної освіти
Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти
Університет Кардинала Стефана Вишинського
(Варшава, Польща)
Люблінський католицький університет Іоанна Павла II (Польща)

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ

Матеріали
міжнародної наукової конференції
(17-18 травня 2018 р., Тернопіль)

Тернопіль
2018

УДК 37.016:5]:005.745“XX“

Н 72

Редакційна колегія

А. В. Степанюк (відповідальний редактор), О. І. Янкович,
В. В. Грубінко, Н. Й. Міщук (редактор випуску).

Затверджено до друку

*вченою радою Тернопільського національного педагогічного
університету ім. Володимира Гнатюка
від 24. 04. 2018 р. (протокол № 11)*

Макет і комп'ютерна верстка: Н. Й. Міщук,

Н 72 **Нова українська школа : теорія і практика реалізації
інтегрованого підходу** : Матеріали міжнародної наукової
конференції, 17–18 травня 2018 р., м. Тернопіль. — Тернопіль:
Вектор, 2018. —272 с.

У матеріалах висвітлені результати наукових досліджень з проблем, дотичних до реалізації концепції нової української школи: розвиток інтегрованого навчання в історії української та зарубіжної школи і педагогіки, наступність вивчення природничих предметів у загальноосвітній школі, запровадження інтегрованого підходу до навчання в закладах дошкільної та початкової освіти, інтеграція природничих наук у змісті освіти основної та старшої школи, підготовка майбутніх учителів до реалізації інтегрованого підходу в освітній галузі, європейський досвід впровадження інтегрованого навчання та перспективи його використання в новій українській школі.

УДК 37.016:5]:005.745“XX“

За достовірність фактів, дат, найменувань, прізвищ, цифрових даних, за орфографічне, пунктуаційне, стилістичне оформлення несуть відповідальність автори публікацій. Матеріал друкується за авторським варіантом.

© Тернопільський національний
педагогічний університет
ім. Володимира Гнатюка, 2018
© Автори тез доповідей, 2018
© Вектор, 2018

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ ДО
РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНІЙ
ГАЛУЗІ**

Логвіна-Бик Т.А., Бик Н.В.

Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

E-mail: tatanlog1@gmail.com

В умовах реформування вищої освіти в Україні необхідний ретельний перегляд змісту професійної підготовки педагогічних кадрів, адже саме вчитель біології формує особистість майбутніх фахівців, готує їх до дорослого життя. За твердженнями М. Барбера і М. Муршеда, «реформа освіти входить до переліку основних завдань багатьох країн» [1, с. 7], а якість шкільної освіти ґрунтується на якості роботи вчителів, які в ній працюють, тобто «якість освіти не може бути вище за якість роботи педагогів» [1, с. 17]. Методична підготовка студентів є наскрізною і здійснюється протягом всього періоду навчання у вищих навчальних педагогічних університетах.

Основним завданням сучасної освіти є підготовка студентів, майбутніх вчителів біології до сучасного життя, тобто формування у них необхідних компетентностей, а одним із засобів їх формування є *інтеграція навчальних дисциплін*. Інтеграція може вирішити основні суперечності освіти — протиріччя між безмежністю знань і обмеженими людськими ресурсами.

У навчальному процесі ВНЗ необхідно сформувати готовність майбутніх учителів біології до застосування інтегрованих форм організації навчального процесу, що передбачає врахування низькі чинників. По-перше — це активізація навчальної діяльності школярів, що стимулює інформаційне та емоційне сприймання учнями навчального матеріалу з біології, дає можливим розгляд явищ і понять, та відповідає потребі й здатності школярів певного віку до системного та цілісного пізнання довкілля. По-друге,

Підготовка майбутніх учителів до реалізації інтегрованого підходу в освітній галузі

використання інтегрованих форм організації навчання дозволяє організувати та планувати освітній процес таким чином, щоб сприяти розвитку логічності й гнучкості мислення особистості, сприяти формуванню її системного світогляду.

Освітній простір ми розглядаємо як комплексну освітню систему, як організацію простору для вирішення поставлених завдань, як фактор розвитку особистості майбутнього вчителя біології, відповідно до завдань, які вирішуються в цьому просторі, і включають в себе систему координат: 1) нормативно-регламентуючу, 2) перспективно-орієнтовну, 3) діяльну — стимулюючу, 4) комунікативно-інформаційну, 5) конструктивно-проектувальну, 6) прогностичну, 7) організаційну, 8) діагностичну, 9) аналітичну та інші [6, с. 165]. Інтелектуальному розвитку студентів в навчально-виховному процесі сприяє висока мотивація до навчання, усвідомлення ними рівня своєї успішності у вивченні навчальних дисциплін, а також позитивний мікроклімат на заняттях [6].

У процесі формування наукового світогляду в учнів майбутньому вчителю біології необхідно враховувати всі основні етапи розвитку світогляду. Ми знаємо, що теорія методичної підготовки базується на певних вихідних положеннях — принципах, які визначають цілі, зміст, способи організації та управління діяльністю студентів. На зазначених концептуальних засадах спроектована професійно-методична підготовка майбутніх учителів біології у Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького [6]. Експериментальна перевірка засвідчує ефективність розробленої моделі професійно-методичної підготовки майбутніх учителів біології та доцільність її подальшого використання.

Для вирішення завдань необхідним є оволодіння спеціальними інтерактивними та активними методами навчання і виховання, які спрямовані на мотивацію школяра до пошуку нових рішень в отриманні знань; навчання учнів працювати у складі команди, поєднання елементів наукового дослідження і гри. Важливим є навчання школярів оцінювати власні дії і можливості; використовувати різноманітні джерела інформації, а також розвиток творчих можливостей й інтересів учнів.

Підготовка майбутніх учителів до реалізації інтегрованого підходу в освітній галузі

Дослідники вважають, що інтелектуальному розвитку студентів в навчально-виховному процесі сприяє висока мотивація до навчання, усвідомлення ними рівня своєї успішності у вивченні навчальних дисциплін, а також позитивний мікроклімат на заняттях [6]. У процесі формування наукового світогляду в учнів майбутньому вчителю біології необхідно враховувати всі етапи розвитку світогляду. Як зазначає Н. Грицай, теорія методичної підготовки базується на певних вихідних положеннях — принципах, які визначають цілі, зміст, способи організації та управління діяльністю студентів. Принципами методичної підготовки майбутніх вчителів біології в умовах сучасного вищого навчального закладу визначені наступні: принцип науковості, принцип професійної спрямованості, принцип інтегративності, принцип узгодженості, принцип зв'язку теорії і практики, принцип усвідомлення і активності, принцип послідовності і систематичності, принцип посилення творчої спрямованості методичної підготовки, принцип варіативності, принцип особистісної орієнтації [3, с. 250].

Таким чином, метою базової загальної середньої освіти є розвиток і соціалізація особистості учнів, формування їх національної самосвідомості, загальної культури, світоглядних орієнтирів, екологічного стилю мислення і поведінки, творчих здібностей, дослідницьких і життєзабезпечуючих навичок, здатності до саморозвитку і самонавчання в умовах глобальних змін і викликів. До основних функцій вчителя біології у навчально-виховному процесі відносимо: інформаційну, розвивальну, орієнтаційну, мобілізаційну, конструктивну, комунікативну, організаторську й дослідницьку та інші.

Активізації пізнавальної діяльності майбутніх учителів, формуванню мотивів, що спонукають і регулюють процес підготовки та складають основу засвоєння знань і вмінь застосування інтегрованих форм організації навчання молодших школярів, сприйняттю студентами цінностей і цілей майбутньої професійної діяльності, усвідомленню її інтегрованого характеру сприятиме залучення цікавих фактів з історії та сучасних досліджень педагогічної інтеграції, ознайомлення з

найважливішими проблемами оновлення змісту початкової освіти, вивчення професіограми вчителя початкової школи, добір дидактичних завдань з урахуванням інтересів і можливостей студентів, формування сприятливої психоемоційної атмосфери занять (створення ситуації успіху навчання, віра в пізнавальні можливості студентів) [5, с. 38].

Набуття студентами досвіду застосування інтегрованих форм організації навчання як умови успішності підготовки майбутнього вчителя до діяльності інтегрованого характеру орієнтує навчальний процес не на механістичне запам'ятовування навчальної інформації, а на розвиток здатності студента осмислювати, інтерпретувати, трансформувати свій особистісний досвід. Це передбачає використання інтерактивних методів (ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань, проведення «круглих столів», «мозкових штурмів») підготовки, орієнтації педагогічних практик на врахування особистісного досвіду студента в застосуванні інтегрованих форм організації навчання. Названі шляхи дозволяють наблизити навчальний процес до конкретного середовища професійної діяльності, відкривають майбутньому вчителю можливості актуалізувати свій досвід і ефективно сприймати досвід інших у проектуванні й здійсненні навчання школярів. Усе це спонукає студента до рефлексії (самоспостереження й самовдосконалення), оволодіння різноманітними професійними вміннями і навичками, а отже, сприяє формуванню практичної готовності майбутнього вчителя до застосування інтегрованих форм організації навчання в школі. [5, с. 38].

Подальші дослідження ми бачимо в розробці і апробації теоретичної моделі і технологічного алгоритму підготовки висококваліфікованих біологів і фахівців в біологічній галузі на основі інтегрованого навчання та компетентнісного підходу при викладанні біології.

Література:

1. *Барбер М.* Как добиться стабильно высокого качества обучения в школах. Уроки анализа лучших систем школьного образования мира (пер. с англ.) / М. Барбер, М. Муршед // Вопросы образования. – 2008. – № 3. – С. 7–60.

2. Біологія, 6–11 класи: навчальні програми, методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу в 2017/2018 навчальному році / Укладач С. С.Фіцайло. – Харків: Вид-во «Ранок», 2017. – 144 с.
3. Грицай Н. Концепція методичної підготовки майбутніх учителів біології у вищому навчальному закладі / Н. Грицай // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка – 2014. – №2 (13). – С. 248–254.
4. Гузев В. В. Теория и практика интегральной образовательной технологии / В. В. Гузев. – М.: Народное образование, 2001. – 224 с.
5. Іонова О. М. Теоретичні питання підготовки майбутніх учителів до застосування інтегрованих форм організації навчального процесу початкової школи / О. М. Іонова, Н. М.Сінопальнікова / Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. – 2013. – № 2 (6) . – С. 35–39.
6. Логвіна-Бык Т. А. Методическая подготовка будущих учителей биологии в педагогических университетах / Т. А. Логвина-Бык, Н. В.Бык / Биологическое и экологическое образование в школе и вузе: теория, методика, практика. Сборник статей Международной научно-практической конференции (21 – 24 ноября 2016 г.). – Вып. 15, Санкт-Петербург / под ред. проф. Н. Д. Андреевой. – СПб.: «Свое издательство», 2016. – С. 164–167.

ІНТЕРМЕДІАЛЬНІСТЬ ЯК ФЕНОМЕН ХУДОЖНЬОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Лупак Н.М.

Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка

E-mail: lupak@elr.tnpu.edu.ua

Невід'ємною ознакою сучасного глобалізованого світу стала полікультурність простору життєдіяльності людини. «В понятті полі культурність» синтезовано знання про культуру, яка є надбанням цивілізованого світу, про етичну культуру, про загальнонаціональну українську культуру як продукт історичного взаємозбагачення і взаємопроникнення етнічних культур» [5.